

Den nedlagte Latinskole i Kjøge.

Af Anders Petersen.

Professor Hundrup har 1870 meddelt Oplysninger om Lærerstanden ved Kjøge Skole fra dens Begyndelse til Nedlæggelsen 1776. Ved at gennemgaa Byens Arkiv fandt jeg imidlertid flere Berigtigelser angaaende Skolen og dens Lærere, hvilke jeg har troet mulig kan have Interesse for dette Tidsskrifts Læsere.

Det er vel uvist, naar Kjøge Skole er stiftet, dog er der næppe Tvivl om, at dens Oprettelse skriver sig fra de første Aar efter Reformationen, omtr. 1540. Den laa i det søndre Hjørne af Kirkegaarden ud mod Nørregade, og var en grundmuret Bygning med Piller mod Nordsiden ud imod St. Nicolai Kirke.

Ved Siden af Skolen laa et toetages Hus til Bolig for Rektor og Hørere. Over Indgangsdøren til Rektors Lejlighed fandtes en latinsk Indskrift med tvende ubekendte Navne: Jens Strichen og Jesper Skieng; men hvorvidt disse Mænd have bygget Huset eller stiftet Skolen, kan ikke afgøres.

Hvilken Lønning, der først blev tillagt Rektor, er ikke bekendt. Først ved det saakaldte Klemmebrev af 9de Maj 1555 bestemte Kong Christian den Tredie, at »Skolemesteren udi Kjøge skal have af Vor og Kronens Part i Tienden af Højelse Sogn en halv Læst Korn«. — Da der senere opkom Tvistigheder om Tiendens Størrelse, blev det ved en Landsningsdom af 30. Marts 1705 fastsat, at der af dem, der havde

Højelse Sogns Tiende i Fæste eller under Oppebørsel, skulde svares aarlig til Skolen 3 Pund Rug og 3 Pund Byg, regnet til $10\frac{1}{8}$ Td. Rug og $12\frac{1}{8}$ Td. Byg.

Endvidere havde Skolen en Indtægt for de Disciple, der som Løbedegne forrettede Degnetjenesten i de nærliggende Sogne og derfor oppebar Degnetraven, hvilken senere blev afløst for en bestemt Bygafgift, der ydedes af Sædedegnene.

Rektorer.

Jacob Madsen nævnes som Skolens første Rektor. Han var født i Roskilde, hvor Faderen var Klokker ved Domkirken. Længe virkede han næppe her ved Skolen; thi omtrent ved 1550 blev han efter Anbefaling af Biskop Peder Palladius kaldet til Rektor i Bergen. Her viste han megen Flid og Dygtighed, og havde mange Disciple i sin Skole. Derfra beskikkedes han til Sognepræst i Indvigen, Nordfjords Provsti i Bergens Stift. Stuttelig blev han Sognepræst i Stavanger og valgtes 1565 til den gamle Biskop Jens Gregersens Ribers Vikar. Paa en Visitats i Bispens Sted døde han af Pest i Valders i Aaret 1570.

I de efterfølgende 30 Aar findes ingen Rektor eller Skolemester omtalt. Der er imidlertid Grund til at antage, at Stillingen ved Skolen kan have været forestaaet af Sognekapellanerne. Uagtet Angivelserne i Wibergs Præstehistorie ikke ere nøjagtige, kan det mulig antages, at de to af ham nævnte Sognekapellaner, nemlig Anders Lauritsen (1551) og Jens Andersen (1566) tillige har været Rektorer ved Skolen.

Poul Andersen var Rektor her 1584, hvilket fremgaar af det i Kh. Saml. 3. R. I, 247—8 meddelte Kongebrev. Han var tillige Sognekapellan, og blev senere Sognepræst ved St. Mikkel's Kirke i Slagelse, hvor han døde efter nogle Aars Forløb.

Det nævnte Kongebrev, der er stilet til Lensmanden paa Tryggevælde, Ejler Grubbe, og Biskop Poul Madsen, viser, at Rektor Poul Andersen søgte at fremme sin Skoles Tarv ved at skaffe Disciplene Indtægten af Degneembedet i Herfølge-Sædder, hvor der hidtil havde været en Sæde-degn, som nu var død. Om Hensigten naaedes, er imidlertid meget tvivlsomt.

Anders Jensen Varde kjendes kun af en Notits i Skiftebogen, ifølge hvilken Hr. Lauritz Siersen (Lønge), Sognepræst i Kjøge, den 19. Juli 1591 fik Afkald af sl. afgangne Anders Jensen Varde, fordum Skolemester samme Steds, hans Arvinger i Varde for al Arv, som Borgmester Rasmus Søfrensen (Brochmand) havde været Formynder for.

Niels Madsen, født i Kjøbenhavn 1570, siges at være bleven Rektor her 1590, men hvis dette er rigtigt, var han da kun 20 Aar gl. Hos ham begyndte den siden navnkundige Jesper Rasmussen Brochmand, kun 5 Aar gl., at nyde Undervisning, indtil han 1598 blev Discipel i Herlufsholms Skole. Niels Madsen blev 1600 Sognepræst i Tølløse-Aagerup og tog 17. Febr. 1602 i denne Stilling Magistergraden. Her blev han 1620 valgt til Provst for Merløse Herred og døde 7. Marts 1625. Ligsten over ham i Kirken (s. Kh. Saml. 5. R. III, 604). Han vedblev at staa i Forbindelse med Kjøge, hvor han indtil sin Død ejede en Gaard i Thorgaden.

Jens Christensen nævnes i Tingbøgerne som »Skolemester« i Kjøge den 24. Febr. 1598. Har han, som det maa antages, da været Rektor ved Latinskolen, maa ovennævnte Niels Madsen, som det synes, have haft en anden Ansættelse, inden han blev Præst i Tølløse.

Hans Jørgensen, en Nordmand fra Bergen, var Rektor i Kjøge til 1608, hvorpaa han blev Rektor i sin Fødeby og endelig 1614 Præst i Holmedal, hvor han døde

1627. Om denne Rektor findes udførlige Efterretninger hos A. E. Erichsen, Bergens Kathedralskoles Historie, S. 35 ff.

Hans Pedersen (Tikjøb) var Rektor her, da han tog Magistergraden den 15. Oktober 1610; siden var han Kapellan ved Nicolai Kirke i Kjøbenhavn. Den 26. Juni 1614 fik han Bestalling som Provst paa Gulland. Men Bestallingen blev senere, uvist af hvilken Grund, kasseret. M. Hans Pedersen synes derimod 1615 at være bleven Sognepræst i Slangerup, og at være død 1629.

Michel Villadsen var, saa vidt vides, den næste Rektor ved Skolen. Efter en Tids Forløb opgav han dog denne og drog til Norge i Haab om at faa et Præstekald i Melhus i Trondhjems Stift. Dette mislykkedes dog foreløbig, hvorfor han atter vendte tilbage til sit Embede i Kjøge. Men 1618 blev han Kapellan i det nævnte norske Præstekald, hvorfra han 1621 forflyttedes til det residerende Kapellani ved Trondhjems Domkirke, i hvilken Stilling han forblev til sin Død 1657. Under hans første Fraværelse var Mag. Jacob Andersen (Kjøge) Skolemester i Kjøge. Han havde taget Magistergraden 1613. Vi vide ikke, hvor længe han har været i Funktion, men efter Michel Villadsens Tilbagekomst fra Norge levede han i de følgende Aar uden Embede i Kjøge, hvorfra han 1616 og 1619 indstævnedes af Universitetet for Gjæld. Det er os ubekjendt, om han senere har opnaaet nogen fast Stilling.

Hans Jørgensen Nold (Noll), der var født i Storehedinge og havde studeret udenlands (1614 i Leipzig), blev efter Sognepræst Christen Lauridsen Globbs Attest Rektor ved Skolen den 9. Maj 1618, men resignerede atter Skolemestertjenesten den 11. Septbr. 1620. I Maj 1623 tog han Magistergraden i Kjøbenhavn; prædikede 1627 paa Valg ved den ny Kirke udenfor Kjøbenhavns Nørreport, men trak sig inden Afgjørelsen tilbage. Synes at være død ikke meget længe derefter.

Ved sin Bortgang fra Skolen i Sept. 1620 overgav Hans Jørgensen Nold de Skolen tilhørende Bøger, som han i sin Tid havde modtaget af sin Forgænger Michel Villadsen, til sin Eftermand, Mester Søren. Dennes Efternavn angives ikke, men det er sandsynligt, at det maa være Søren Nielsen Hjort, der endnu samme Aar blev Konrektor ved Roskilde Skole, 1622 Rektor smst., afskediget 1627, kaldet 12. Dec. 1629 til Sognepræst ved St. Jørgensbjerg og St. Ibs samt Succentor ved Roskilde Domkirke. Døde 27. Sept. 1653. Hans Virksomhed i Kjøge maa have været meget kortvarig.

Peder Nielsen (Tisted), blev derefter Rektor her, og det anføres, at han var her, da han 20. Maj 1623 tog Magistergraden i Kjøbenhavn. Der kan næppe være Tvivl om, at det er den samme Peder Nielsen, der den 16. Juli 1623 ordineredes til Præst i Højelse; men her var hans Virksomhed kortvarig, da han afgik ved Døden sidst paa Aaret 1625 eller først i Aaret 1626, eftersom Eftermanden i Højelse blev kaldet den 18. Januar 1626.

Anders Jensen (Aalborg), født omtr. 1598, Student fra sin Fødebys Skole 1616. Han rejste først udenlands, blev efter Hjemkomsten Rektor her 1623 og tog s. A. Magistergraden; forflyttet 1626 til Helsingør Skole og efter et Aars Forløb, den 1. Juli 1627, kaldet til Sognepræst ved St. Peders Kirke i Slagelse. Samtidig blev han tillige kaaret til Provst i Slagelse Herred. I disse Embeder virkede han i 27 Aar; døde 1654, begravet 13. Marts. Han var gift med Mette Jensdatter Svane, Søster til Provst og Sognepræst i Besser paa Samsø Mag. Hans Jensen Svane og Datter af Raadmand Jens Laugesen i Ribe og Dorte, Datter af den berømte Historiegraf M. Hans Svaning.

Claus Hansen, født i Kjøbenhavn omtr. 1600, Student 1620, blev Rektor her 1624. Den 23. Februar 1627

blev han ordineret som Sognepræst i Hellested. Her virkede han i 10 Aar, tog Magistergraden i Kbhvn. 1637, men blev samme Aar forflyttet til Vordingborg som den bekendte Forfatter Anders Arrebos Eftermand. Senere tillige Provst for Baarse Herred. I dette Embede virkede han til sin Død 1657. Han var gift med Johanne Jensdatter, Datter af Tyskølsfører Jens Jensen, en i Kjøge meget anset og formuende Borger.

Christen Nielsen var derefter Rektor ved Skolen i de to følgende Aar fra 1627 til 1629. Om ham vides kun, at han har oppebaaret Løn som Skolemester, og for 1629 er der i Kirkeregnskabet anført, at der kun udbetaltes ham et halvt Aars Løn, hvilket vist maa forstaas saaledes, at han afgik fra Embedet ved Mikkelsdagstid.

Johan Friderichsen var født i Flensborg 1603, hvor Faderen, Mag. Fr. Johansen, var Diaconus ved St. Nicolai Kirke († 1626). Han udmærkede sig tidlig som en af Flensborg Skoles flinkeste Disciple, blev Student derfra og immatrikuleredes ved Kjøbenhavns Universitet den 15. Juni 1622. Senere rejste han udenlands i nogle Aar, kom hjem i 1629, og udgav i Kjøbenhavn nogle religiøse Digte i det danske og latinske Sprog. Den 1. Oktbr. s. A. blev han Rektor i Kjøge, men snart efter viste det sig, at han ikke var tilfreds med den ringe Løn. Den 29. Oktbr. 1630 mødte han paa Raadhuset og beklagede sig for Borgmestre og Raad over, »at han udi denne dyre og besværlige Tid sig ikke kunde underholde af det halve hundrede Daler, hannem til Kost aarligen er tillagt«. I Raadstuebogen tilføjes, at der efter Bispens gode Behag blev tillagt ham 3 Pund Byg af Byen, hvilket dog vist har været et personligt Tillæg. Den 28. Maj 1633 tog han Magistergraden i Kjøbenhavn og fire Dage efter kreerede Digteren Willich v. Westhofen i Lund ham til Poëta laureatus. Fra 1. Juli s. A. nedlagde han Rektor-embedet i Kjøge og begav sig paa ny paa Rejser i Ud-

landet som Hovmester for Lave Beck. I Septbr. Maaned immatrikuleredes de begge ved Universitetet i Leiden, og i Oktober 1637 kom han atter hertil. I alt skulle hans Rejser have strakt sig gennem et Tidsrum af ikke mindre end 9 Aar. Ved sine fremragende poetiske Anlæg vandt han Berømmelse, saa Kejser Ferdinand II skænkede ham et Digtervaaben, der dog næppe, som sædvanlig er sket, kan betegnes som »adeligt Privilegium og Skjoldmærke«. 1638 kaldtes han til Rektor i Malmø, men allerede ved Nytaar 1639 overtog han efter Kansler Chr. Friis's Ønske Rektoratet ved Roskilde Skole og blev tillige Professor ved Gymnasiet samme Sted. Hans Virksomhed varede her kun faa Aar; thi allerede den 9. April 1641 døde han af Brystsyge. Han roses som en dygtig Skolemand og en stor Elsker af Sang og Musik (s. Ny kh. Saml. IV. 158 ff.). — Gift i Roskilde med Marine Glob, født i Kjøge, Datter af Sognepræst, Magister Christen G. († ²²/₆ 1633).

Claus Henrichsen Walldkirch, født i Kbhvn. c. 1592, Søn af den i sin Tid bekendte Bogtrykker og Boghandler Henrich Walldkirch († 1629), blev Student fra Sorø Skole og immatr. ved Universitetet 21. Februar 1624. I 1633 blev han beskikket til Rektor her og tog 16. Maj 1637 Magistergraden ved Københavns Universitet. Samme Aar hævdede han Løn her til den 17. April, men forlod derefter Byen for at tiltræde Embedet som Konrektor ved Lunds Domskole. Dette Embede maatte han paa Grund af de ulykkelige Krigsforhold 1644 forlade. Han rejste derefter med Familie tilbage til Kjøge, hvor han afgik ved Døden den 9. Oktbr. 1644. I Kirkeregnskabet anføres, at Cort Richter den 15. s. M. bestilte Lejersted til Mag. Cl. Walldkirch i det inderste Funthus hos hans Moder, som var begravet nogle Dage forud. Det tilføjes, at »efterdi han er fordreven fra Lund og tidligere har betjent Kjøge Skole, maa han derfor nyde Lejerstedet for 16 Dl.«. Han var gift med Karen Hansdatter Buch, Datter af Borgmester Hans

Buch og Lisbeth Hansdtr. Hun giftede sig 2den Gang den 21. Oktbr. 1656 med Byskriver i Kjøge Knud Lauridsen, døde 1685, begr. i Kirken 2. April, og var tilsidst meget fattig, saa at hun kun ejede Gravstedet i Kirken, uagtet hun efter Faderen arvede den store Gaard paa Torvet.

Mag. Peter Christensen Ancher blev 1626 Student fra Odense Skole. I Maj 1637 tog han Magistergraden og nævnes da som Rektor ved Kjøge Skole. Fik ifølge Kirke-regnskabet udbetalt i Løn og Kostpenge 70 Dl. fra Mikkelssdag 1637, ligesom han fik samme Løn udbetalt for 1638. Hans Virksomhed ved Skolen var kortvarig, da han afgik ved Døden 1639 og blev begravet i Kirken den 5. Juni. I Skiftebogen anføres, at han var meget fattig og ejede intet ved sin Død. Fra Sjællandsfars Landsting udgik der 9. Marts 1641 Indkaldelse til Arvingerne om at melde sig, men ingen mødte. Derimod fremkom flere med Fordringer paa Tilgodehavende i Boet, saasom Boghandler Joachim Moltken i Kjøbenhavn om 16 Dl. for betroede Bøger, Raadmand Erik Helmers for 52 og Søren Nielsen Holst for 68 Dl., begge af Kjøge, med flere; men der blev svaret, at han »var ganske forarmet«, saa der intet var at erholde efter ham.

Mag. Hans Iversen Kaalund, født i Kalundborg 1608, Søn af Borgmester Iver Hansen († 1630), blev Student fra Roskilde Skole, immatr. 7. April 1630, rejste derefter i nogle Aar udenlands, tog efter Hjemkomsten Magistergraden i Kjøbenhavn i Maj 1639. Samme Aar blev han kaldet til Rektor her ved Skolen og indsat i Embedet den 26. Juni. For dette Aar anføres i Kirkeregnskabet, at han i Løn fik 10 Dl. i Mønt og vist i Kostpenge 25 Dl., ligesaa i Aaret 1640, men for de følgende Aar 50 Dl. i Kostpenge. Han forestod Rektorembedet i 27 Aar til sin Død den 18. Maj 1666, begravet i Kirken 30. s. M. Skal være bleven gift 1. Gang med Anna, Datter af Borgmester i Kjøge Rasmus

Sørensen Brochmand, og altsaa Søster til Sjællands Biskop, Dr. Jesper Brochmand. Der kan imidlertid være Tvivl om, hvorvidt dette er rigtigt; thi hendes Død findes ikke anført hverken i Kjøge Kirkeregnskab, i Kirke- eller Skiftebogen. 2. Gang i Kjøge 14. Marts 1652 med Bodil Brochmand, født i Maj 1623 og død i Kjøge 31. August 1666, Datter af Borgmester Enevold B. og Margrethe Rasmusdr. Schøller. Hun var Enke efter Raadmand Meinert Henrichsen i Helsingør († 1650).

Et Brev, dat. 16. Dec. 1656, fra Rektor Hans Iversen i Kjøge til Biskop H. Svane angaaende en Discipel, der uden Rektors Testimonium havde forladt Skolen og ved privat Dimission havde skaffet sig Adgang til Universitetet, findes meddelt i Danske Mag. 5. R. II, 241, tilligemed flere Oplysninger om Sagen.

Skiftet efter afdøde Rektor Mag. H. I. Kaalund og ligeledes afdøde Hustru var meget stort. Det foretoges først i 5 Dage fra 10—12 og 17—18 Septbr. og, afsluttedes den 31te Oktober 1666. Boet havde i Indtægt: 2 Gaarde, vurderede til 1200 Dlr. og en Bolig paa St. Gertruds Kirkegaard til 60 Dl. Af Sølv nævnes 3 Kander paa 90, 80 og 68 Lod; 4 Stolestader i Kirken; af Bøger ialt 104 Stkr., deriblandt 8 Ligprædikener; stort Bohave m. m., hvilket tilsammen vurderes til 3915 Daler 2 Mark. I Obligationer nævnes som tilgodehavende: Fru Birgitte Thotts, sl. Otto Gjæes til Turebygaard, 504 Sldl. (hvorfor var pantsat 2 Gaarde i Tureby Birk, Sædder Sogn), Johan Banermand paa Bavelsegaard 900 Dlr., Jacob Lindenv til Hundslund 1000 Dlr., og Frederik Urne til Bregentved hans Enke Karen Arenfeld, og Kantsler Peder Reedtz 2 Obligationer, hver paa 750 Dl. samt Otto Skeel til Vallø 500 Dl. og desuden Poul Ulrich Pestel, sidst paa Erholm i Fyn, 60 Dl. 1 Mark 15 Skill.

Hele Boets Indtægt (med tilstaaende Gæld 9206 Dl.) er der efter anført til 13121¹/₂ Dl., hvorfra er draget bortskyldig Gæld (deri 187 Dl. til Mag., Professor Jørgen Eilersen i Kjøbenhavn) tilligemed øvrige Omkostninger ved Skiftet, 11779 Dl. til Deling.

Heraf erholdt Kaalunds Børn Halvdelen, nemlig Sønnen

Iver Hansen 2944 Dl. 3 Mark 5 Sk. og Døtrene Birgitte og Alhed Hansdtr. hver halvt saa meget. Den anden Halvdel paa 5889 Dl. 2 Mark 10 Sk. deltes i 8 Søsterlodder til Konens Børn af 1ste Ægteskab.

Mag. Jacob Foss, født i Lund den 5. Marts 1633, Søn af Provincialmedicus, Dr. med. Niels Foss (f. $\frac{4}{10}$ 1588, † $\frac{1}{1}$ 1645) og Karen Mathisdr. Jacobæus († 1645). Han blev Student fra Sorø Skole, immatr. 8. Decbr. 1652, var fra 1658 Hører ved sin Fødebys Skole, hvor hans ældre Broder, Mathias Foss, var Rektor. 1658 rejste han udenlands i 4 Aar til Holland, England, Frankrig og Tyskland, tog den 6. Juli 1665 Magistergraden i Kjøbenhavn. I Maj 1666 blev han Rektor ved Skolen i Kjøge, men efter 9 Aars Forløb forflyttedes han til Rektor ved Metropolitanskolen i Kjøbenhavn 1675 og udnævntes tillige til Professor designatus ved Universitetet. Hans Virksomhed var megef kort her, thi han døde allerede den 8. Marts 1676. Gift den 20. August 1672 med Dorte Brochmand, født 1634, død i Kjøbenhavn 1. Juni 1676, Datter af Dr. theol., Professor Hans B. (f. $\frac{18}{7}$ 1594, † $\frac{10}{10}$ 1638) og Drude Thomasdatter Fincke (f. $\frac{13}{9}$ 1604, † $\frac{4}{4}$ 1671). Hun var Enke efter Professor Mag. Christen Steenbuch (f. $\frac{25}{9}$ 1625, † $\frac{26}{8}$ 1665).

Johan Adolph Bornemann var ældre Broder til Sjællands Biskop, Dr. theol. Henrik B. og født i København den 5. Maj 1643. Da Faderen, Philip Julius B., der var Sekretær i det tyske Kancelli, døde 1652 og Moderen Hedevig Zoëga ligeledes nogle Aar efter, kom han 1657 til en Slægtning i Viborg, men efter 2 Aars Forløb kom han tilbage til Kjøbenhavn. Fra Metropolitanskolen blev han Student, immatr. den 18. Oktbr. 1661, og tog 1665 teologisk Eksamen. I 1668 rejste han udenlands, studerede i Leiden og Oxford, besøgte dernæst Frankrig og Italien, samt opholdt sig 1672 fire Maaneder i Rom. Efter sin Hjemkomst blev han 15. Septbr. 1675 Rektor i Kjøge og oppebar Løn fra Mikkelsdag s. A. Næste Sommer forlod han Skolen og opholdt sig to

Maaneder ved den danske Hær i Skaane, vel i Egenskab som Feltpræst. Her prædikede han for Kong Christian V, der den 28. Novbr. 1676 udnævnte ham til Stotspræst i Kbhvn. Den 21. Juni 1677 tog han Magistergraden, og samme Sommer fulgte han Kongen til Rygen og var med ham, da de paa Tilbagerejsen kom i Havsnød og nær havde lidt Skibbrud. 1677—81 holdt han dansk Eftermiddags-Prædiken paa Slottet. Den 1. Septbr. 1683 udnævntes han til Sognepræst ved Frue Kirke og blev tillige Provst i Sokkelunds Herred. Han døde 8. Marts 1698 og blev begravet i Frue Kirkes Kor. Gift 1684 med Else Cathrine Bartholin, født 10. Novbr. 1662, død 16. Marts 1721, Datter af Dr. med. Thomas Caspersen B. (f. ²⁰/₁₀ 1616, † ⁴/₁₂ 1680) og Else Christophersdatter († 1675).

Hannibal Pedersen Bloch er vel ikke ligefrem nævnt som Rektor ved Skolen mellem Bornemann og den efterfølgende Rektor Als, men baade ved Skifteindkaldelsen og i Skiftet selv nævnes han »hæderlig og vellærde Mand, fordm Skolemester i Kjøge«.

Der er imidlertid ingen Plads til ham uden i den korte Tid fra Sommeren 1676 og til Januar 1677 i hvilken Rektoratet kan have været ledigt. I den Tid kan han mulig have bestyret Skolen, men han er forøvrigt en ubekendt Mand. Han døde her i April 1688 og blev begravet paa store Kirkegaard. Ved Skiftet efter ham ses, at han var yderst fattig; thi Boet var ÷ 2 Dl. 8 Skilling.

Jesper Henrichsen Als, født omtr. 1652, blev Student fra Odense Gymnasium 18. Maj 1672. Efter at have taget teologisk Eksamen, beskikkedes han 16. Januar 1677 til Rektor i Kjøge, i hvilken Stilling han tog Magistergraden ved Universitetet den 21. Juni s. A. Ved Prins Jørgens Protektion blev han to Aar efter (1679) kaldet til Sognepræst i Vordingborg og Kastrup, men her var hans Virksomhed af meget kort Varighed; thi han afgik ved

Døden 1680 og blev begravet i Kirkens Kor den 14. Decbr. — Indkaldelse til Skifte efter ham findes udstedt baade 16. Maj og 6. Juni 1681. Gift i Vordingborg 14. Juli 1680 med Anniche Hermansdatter, der som Enke blev gift 2. G. den 13. Marts 1682 med Gregers Hansen Svitzer.

Mag. Als gjorde sig fortjent ved Fortsættelsen af Anders Bordings rimede Maanedsavis »Den danske Mercurius«, som han skrev fra 1677 til sin Død. Eften Præsten Jørgen Sorterups Udsagn var Avisen »alt for højt opsnurret, dithyrambisk dristigt nok«. Paa tre bevarede Numre af en »Dansk Mercurius« fra 1678 passer fuldt ud denne Karakteristik; de vise os ham som en ikke ubegavet Efterligner af Biskop Kingo i dennes historiske Digte.

Mag. Peder Krog, født i Aarhus den 8. April 1654, Søn af Rektor ved Domsolen Niels K., Student derfra, immatr. 20. Juli 1670. To Aar efter begav han sig sammen med Broderen Niels K. paa en Udenlandsrejse, hvor han i 1675 tog Magistergraden i Wittenberg. Efter Hjemkomsten 1678 blev han Viceprovst paa Kommunitetet og derefter den 28. Januar 1679 Rektor ved Kjøge Skole, hvorfra han den 28. Marts 1681 forflyttedes til Sognepræst for Besser og Onsbjerg paa Samsø, ordineret 8. Maj. Efter 7 Aars Forløb blev han 1. Decbr. 1688 beskikket til Biskop i Trondhjem og ordineret til dette Embede den 17. Febr. 1689, og straks derpaa Dr. theol. bullatus; 1690 fik han Rang og Sæde med virkelige Justitsraader. Holdt 6. Maj 1731 sit 50 Aars Embedsjubilæum, men afgik ved Døden den 24. s. Maaned. Gift i Kjøbenhavn 9. Septbr. 1681 med Anna Dorthea Bremer, født 26. Maj 1659, † 24. Febr. 1746; hendes Fader var Borgmester i Kiel.

Laurids Thura, født i Nakskov den 20. August 1657, Søn af Mag. Laurids Mortensen Vidsted, Provst og Spr. i Nakskov og 2den Hustru Margrete Thura, efter hvem han optog Navnet. Da Faderen ved Højesterets Dom blev afsat fra Embedet, flyttede Familien 1666 til Kjøge,

men levede her i meget trange Kaar. Rektor Foss antog Laurids som Plejesøn, og optog ham i Skolen. Da Foss blev forflyttet til Kjøbenhavns Skole, fulgte han med dertil og blev Student derfra, immatrikuleret 24. Januar 1676. Fire Aar efter kom han tilbage, blev først øverste Hører og 25. April 1681 indsat som Rektor ved Skolen. I denne Stilling tog han Magistergraden 19. Juni 1682. Fratraadte 30. Juli 1690 Rektorembedet, efter at have dimitteret 29 Disciple til Universitetet. — Efter Opfordring af Landsdommer Peter Luxdorph rejste han derefter som Hovmester udenlands med dennes Stedsøn Peder Hovenbech og Brodersøn Christian Luxdorph, opholdt sig i længere Tid i Holland og England. I Leiden, hvor han tilbragte 2 Aar, sluttede han fortroligt Venskab med Frederik Rostgaard og begyndte Udarbejdelsen af sin store, versificerede Levnedsbeskrivelse af dennes Fader Hans Rostgaard. Digtet udkom først i 1726 paa Frederik Rostgaards Bekostning, men de fleste Eksemplarer ødelagdes ved Kjøbenhavns Ildebrand 1728. Paa denne Rejse opnaaede Thura saa stor Færdighed i at tale Hollandsk, at han efter sin Hjemkomst 8. Oktober 1695 blev udnævnt til Præst ved den hollandske Menighed i Kjøbenhavn, som paa den Tid holdt Gudstjeneste i Holmens Kirke. Aaret efter beskikkedes han tillige til Præst i »Ny Hollænderby, udenfor Vesterport«. — Den 25. Maj 1703 forflyttedes han til Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Aarhus og blev tillige Provst for Ning Herred; 28. Novbr. 1706 blev han Stiftsprovst og Sognepræst ved Domkirken og Provst for Hasle Herred, samt endelig den 10. Novbr. 1713 udnævnt til Biskop over Ribe Stift, hvor han døde som Jubellærer den 1. April 1731. Han ægtede den 22. Septbr. 1697 Helene Cathrine With, død 1760, Datter af Mag. Albert W., Sognepræst ved Trinitatis Kirke i København.

Mag. Jacob Olufsen Heining, født i Heininge ved Slagelse omtr. 1642, blev Student fra Slagelse Skole 1663

og nogle Aar efter Hører ved Metropolitanskolen i Kjøbenhavn, hvor han rykkede op til øverste Hører. Herfra tog han 17. Juni 1686 Magistergraden og nævnes i Universitets Matriklen som designeret Rektor i Ringsted. Dertil kom han dog ikke, men blev derimod 1690 udnævnt til Rektor ved Skolen i Kjøge. Efter 12 Aars Virksomhed fratraadte han Stillingen Paaske 1702 efter at have dimitteret 20 Disciple til Universitetet. Han boede derefter i en Gaard i Nørregade i Kjøge, døde den 5. Juni 1716 og blev begravet paa Store Kirkegaard den 12. s.M. med Ligprædiken og alle Klokker frit, hvorimod Jorden betaltes med 5 Rdlr. Gift her 26. Oktbr. 1696 med Maren Jørgensdtr. Velling, født 1667, død 1740, begravet paa Store Kirkegaard 8. Juni. — Hun blev efter hans Død gift med Klokker Frands Pedersen Biering i Kjøge (født 1699, død 1759, begravet i Kirken d. 23. Juli).

Grunden til Mag. Heinings Fratrædelse var en Uenighed mellem ham og Hører ved Skolen Peder Karmark, der senere blev Præst i Rold. I sin Hidsighed tilføjede han denne flere Slag med sin Stok. Herover klagede Karmark til Landemodet, hvor Heining undskyldte sig med, at han var en gammel, skrøbelig Mand, der paa en meget ubehagelig Maade var bleven irriteret af Karmark og i sin Vrede havde overfaldet ham. I Fremtiden vilde dette ikke ske; thi han var nu bestemt paa at fratræde Embedet, hvilket ogsaa skete.

Erik Christensen Lemvig, født i Lidemark ved Kjøge den 26. August 1679, Søn af Sognepræst til Lidemark og Bjeverskov Christen Lemvig (f. 1649, † i Ringsted, bisat i St. Bendts Kirke $^{18}/_4$ 1721) og Birgitte Kongel (Datter af Formanden i Lidemark Erik Jensen K., † $^{20}/_4$ 1689). 1693 blev han sat i Københavns Skole, hvorfra han blev Student, immatr. 17. Juli 1696; 1699 Cand. theol. og Paaske 1702 Rektor i Kjøge, og i denne Stilling tog han 30. April 1704 Magistergraden i København. 1707 blev han Sognepræst i Moltrup og Bjerning ved Haderslev, hvorfra han

den 21. August 1717 forflyttedes til Spr. for Ringsted og Benløse. Her døde han 31. Maj 1740 og blev begravet i St. Bendts Kirke 8. Juni, hvor der i Koret til det søndre Kapel blev indsat et Epitafium, en lang sort Sten med latinsk Indskrift over ham og Hustruer.

Gift 1) med Marie Elisabeth v. Haven, f. 1684, begr. 29. Juni 1734. 2) Alhed Ingeborg Friborg, der levede som Enke 1768.

Andreas Petersen Grønbech, født i Kjøbenhavn den 4. Januar 1667 af ukendte Forældre. Han blev Student fra Kjøbenhavns Skole og immatr. 27. Juli 1687, Cand. theol. 16. Juni 1692, derefter Hører ved Kjøbenhavns Skole, indtil han beskikkedes til Rektor i Kjøge, hvor han erholdt Løn fra Paaske 1707. Efter 7 Aars Forløb fratraadte han Rektoratet; thi Kirkeværgen fik Ordre til den 24. April 1714 at modtage Skolens Inventar fra Rektor Grønbech og overlevere det igen til den nye Rektor. Han flyttede derefter til Kjøbenhavn, hvor han døde i April 1720. Gift i Kjøbenhavn den 14. Maj 1703 med Maren Christiansdatter, der døde i Kjøge og blev begravet i Kirken den 11. Febr. 1713.

Af sin efterladte Formue stiftede han kort før sin Død et Legat for 4 Studenter. I Hiort-Lorenzens Legatsamling anføres, at der af hans efterladte Midler indkom 2,021 Rdl. 92 Sk., hvis Renter tillægges 4 Studenter fra Metropolitan-skolen med 35 Kr. 18 Øre i 5 Aar til hver.

Mag. Niels Ebbesen Aagaard, født i Januar 1664, blev Student fra Københavns Skole, immatr. den 18. Juli 1681. I 1689 udnævnt til Rektor ved Skolen i Thisted, i hvilken Stilling han var, da han fik Magistergraden 19. Maj 1696, men tog Afsked derfra 1703. 1710 blev han Alumnus paa Borchs Kollegium samt tillige Inspektør, og fra Paaske 1714 beskikket til Rektor i Kjøge. Her døde han efter 4 $\frac{1}{2}$ Aars Virksomhed 1718, begravet 12. Oktober paa Store Kirkegaard i en Alder af 54 Aar 9 Maaneder, ringere 15 Dage.

Paa Borchs Kollegium udgav han i Aarene 1711—13 tre Disputatser angaaende Thy, et ufuldendt Arbejde, der

har Interesse som en af de tidligste Monografier om en dansk Lokaltet. Han laa paa Kollegiet sammen med Holberg, der roser ham for hans flittige Studium af Latinen; han var Medarbejder ved Frederik Rostgaards danske Ordbogsarbejde, idet han føjede latinsk Oversættelse til de danske Ord. Rostgaard kalder ham »den ypperlige, lærde og flittige Mand med at indføre de bedste danske Talemaader og med godt Latin samme at forklare«.

Bernhard Schnabel, født i Vemmelev ved Slagelse den 17. Febr. 1691, Søn af Provst og Sognepræst, Mag. Rasmus S. († ¹³/₁₁ 1727) og Ursula Hansdtr. († paa Espegaard ³/₈ 1739). Han blev Student fra Slagelse, immatr. den 19. Juli 1707, Cand. theol. 19. Maj 1710, derefter fra 1712—14 Alumnus paa Elers' Kollegium og var en meget benyttet Manuduktør. I 1714 tiltraadte han paa egen Bekostning en Udenlandsrejse gennem Tyskland, Frankrig, Holland og England, opholdt sig længst i Wittenberg. Vinteren 1715 tilbragte han i Paris, hvor han i Holbergs Paahør holdt fem Disputatser med Pater Casset, der lønnes for at forsvare den katolske Religion. Efter sin Hjemkomst 1716 besørgede han det nye Oplag af det gamle Testament af Svanings Bibeloversættelse. 1718 blev han efter Biskop Worms Indstilling kaldet til Rektor i Kjøge, hvor Skolen var i saadant Forfald, at der kun var 2 Disciple. Den 30. Juli 1722 erholdt han Magistergraden, og 20. Marts 1726 forflyttedes han til Rektor ved Roskilde Domskole, hvor han virkede med stor Berømmelse i 28 Aar og dimitterede i det hele 213 Disciple til Universitetet. Han døde 27. Maj 1754.

Gift i Kjøge (hjemme i Jens Weybels Hus) 17. Juli 1725 med Sophie Rasmusdatter, f. ²/₆ 1700, † i Roskilde 1752, Datter af Ejer af Manufakturgaarden, Postmester R. Nielsen i Kjøge († 1711, begr. i Kirken 5. August).

Schnabel roses som »en ulignelig Skolemand, brav Lærer og mod sine Disciple kærlig Rektor«.

Daniel Søren Poscholan, født i Korsør 28. Oktbr. 1692, Søn af derværende residerende Kapellan, senere Sognepræst i Kalundborg og Provst i Arts Herred, Mag. Gudmand Hansen Paaske (f. 1668 † i Sorø 1715), Student fra Kalundborg Skole, immatr. den 11. Juli 1711 og Cand. theol. 25. Januar 1714. Hvilken Stilling han derefter indtog i de følgende 12 Aar, er ikke bekendt, men i April 1726 beskikkedes han til Rektor ved Kjøge Skole, som han derefter styrede i 3 Aar. Ved hans Tiltrædelse var Skolen i saadan Flor, at Mag. Schnabel kunde tage 10 Disciple af øverste Lectie med sig til Roskilde uden at udtømme den. Imidlertid maa dette have haft til Følge, at der i Rektor Poscholans Tid ikke i Matriklen findes immatrikuleret Disciple fra Kjøge Skole ved Universitetet. 1729 beskikkedes han til Sognepræst i Vang i Aggershus Stift.

Nicolai Sporon, født i Ringkjøbing 11. Juni 1699, Søn af Benjamin S. og Kirstine Larsdatter, Student fra sin Fødebys lærde Skole, immatr. 18. Juli 1718, Cand. theol. 10. Juni 1721. Den 4. Juni 1729 udnævntes han til Rektor i Kjøge og tog i denne Stilling den 20. Juli 1732 Magistergraden. Her ved Skolen virkede han i 46 Aar, og ingen af de foregaaende Rektorer kom ham nær i Embedsaar. Discipelantallet i Skolen i Sporons Tid udgjorde omtrent 20, lidt over eller lidt under; kun i 1763 var der 31 og ved Skolens Nedlæggelse 16 Disciple. Ved kongeligt Reskript af 10. Juli 1775 bevilgedes, at Skolebygningen, der var i faldefærdig Stand, maatte bortsælges, og hermed var Skolen dødsdømt. Rektor Sporon blev derefter den 8. Januar 1776 afskediget med sin dahavende fulde Løn, 360 Rdl. i Pension og tillagt Rang og Titel som Professor ved Kjøbenhavns Universitet. Han døde den 29. August 1777 og blev begravet den 9. Septbr. i Kirkens nordre Kapel. Gift i Kjøge 29. Juli 1740 med Elisabeth Kirstine Holmer, f. 1713, død 29. Maj 1782. Deres Sønner var Konferentsraad Benjamin Georg S., Amtmand i Kolding (f. $\frac{3}{6}$ 1741, † $\frac{23}{3}$ 1796) og

Etatsraad Frederik Gottlieb S., Assessor i Højesteret (f. $\frac{1}{3}$ 1749, † $\frac{31}{1}$ 1811).

Den 1. Juni 1739 afgav Rektor Sporon følgende Beretning om Skolen.

Der findes Rektor og to Hørere, hvoraf den øverste Hører tillige er Kantor, men har intet Vederlag derfor. Degnetjenesten forrettes af begge Hørere (navnlig af Kantor), som hver sin Uge, Morgen og Aften, skiftes med at holde Bøn i Kirken, forestaar Sangen Søn- og andre Hellig- og Bededage, læse i Chordøren m. v., dog haver de ikke det ringeste derfor; thi hvad Offer der falder paa de 3 store Højtider, Akcidenser for Brudevielser, Barnedaab, Kirkegangskoner m. v., oppebærer Klokkeren som Løn, men Hørerne har Arbejdet.

Rektor faar 13 Rd. 2 Mark i Løn og 33 Rd. 2 Mk. i Kostpenge. Øverste Hører faar 6 Rd. 4 Mk. aarlig i Løn og til Lys Mikkelssdag 1 Mk. 8 Skilling. Kostpenge har han ikke, men maa spise i Byen, hvor han det med største Besværlighed kan obtinere. Nederste Hører har det aldeles lignende.

Indtægten til Skolen var:

Af Højelse Korntiende.			10 $\frac{1}{16}$ Td. Rug, 12	Td. Byg;
- 6	Degne i Horns Herred . .		11 $\frac{1}{4}$	—
- 1	do i Voldborg Herred .		3	—
- 3	do i Bjeverskov Herred		9	—
- 3	do i Faxe Herred . . .		13	—
			10 $\frac{1}{16}$ Td. Rug, 48 $\frac{1}{4}$ Td. Byg.	

Rektor oppebar denne Indtægt.

Øverste Hører nød Tillæg af Degne 30 Rd. 5 Mk. 8 β og 10 Td. Byg.

Nederste Hører ligeledes 35 Rd. 3 Mk. 8 β og 5 —

Latinskolens Kapitaler udgjorde ialt 5610 Rd. 1 Mk. 2 Sk.

Skolen virkede i over 230 Aar, og mange dygtige Mænd erholdt deres Lærdom derfra, forinden de dimitteredes til Universitetet. Ialt skal der fra Skolen være dimitteret 353 Disciple til Universitetet og i 1612 skal der have været 80 Disciple. Skolens Nedlæggelse, der allerede 1738 havde været paa Bane (s. K. S. 5. R. II, 690—1), var et stort Tab for Kjøge By, og der blev derfor gjort flere Forsøg paa at

faa den genoprettet. I 1776 fremkom tre Købmænd med Andragende til Regeringen derom, og Magistraten erklærede, at Byen ved Nedlæggelsen havde faaet et Stød, den ikke kunde taale, eftersom den alt forhen stod paa svage Fødder. Biskop Harboe maa imidlertid have afgivet en modsat Erklæring; thi Konseilet svarede meget kort: »Forbliver ved Erklæringen«. I 1783 og senere 28. April 1788 skete nye Forsøg, hvor Borgmester Arff erklærede, at »Kapitalen nu er saa stor, at den kan underholde Lærere og Disciple langt bedre end forhen«; men der blev intet Hensyn taget hertil af de styrende Myndigheder.

I Legater ejede Skolen en større Kapital, hvorom Sognepræst, Provst Køhler i et Andragende til Stiftsøvrigheden af 8. April 1790 særligt fremhævede, at disse efter Stifternes Villie alene vare givne for at anvendes til den latinske Skole i Kjøge og ikke til andre Skoler eller andet Brug, og hvis Villie maatte anses at have bindende Lovskraft«. Ogsaa dette forblev uden Virkning.

Af Latinskolens Kapital, der 1788 var vokset til 18,393 Rdl. og senere angives til 20,000 Rdl., ansøgte Kirkeinspektionen, eftersom Skolen som Kirkeskole betragtet var lønnet af Kirken og der ikke var Haab om dens Oprettelse paany, om et Laan til Kirkens Restauration. Stiftsøvrigheden tilstod 1794 derpaa Byen et Laan af Skolens Midler paa 8,287 Rdl. 76 Skill. For denne Sum blev der 31. Decbr. 1808 udstedt Obligation, og den anføres endnu 1816 i Regnskabet, men i de følgende Aar blev den reduceret til 1,004 Rdl. 94 Skill. I 1832 findes denne Gæld anført for sidste Gang, men bortfaldt derefter, da Kirken ikke kunde tilbagebetale Laanet. Ved kongl. Resolution af 22. Maj 1807 blev Skolens samtlige Indtægter henlagte til de lærde Skolers almindelige Fond.

Hermed forsvandt Latinskolen i Kjøge; thi Realskolen, den saakaldte »Tøxens Skole«, indviet 4. Febr. 1859, vil næppe nogen Sinde blive i Stand til at erstatte samme.
